

Vlasi Nenkovići

Esad Kurtović

Sarajevo

Vlasi Nenkovići, u literaturi tretirani i kao Nenkovci, nemaju u cjelini poznatu srednjovjekovnu razvojnu liniju. Taj zadatak predstavlja delegirano polazište kojim se pozabavio i ovaj rad. Zna se da je kretanje po usitnjenim podacima iz vlaške problematike za srednjovjekovno razdoblje izuzetno otežano. Međutim, zna se i da veći broj prikupljenih podataka omogućava i njihovo lakše sagledavanje i kontekstualiziranje. Takvim se pokazala naša prikupljena baza podataka u kojoj je linija predstavnika jedne katunarske porodice postala prepoznatljivijom u svoja tri koljena, ali još važnije, u osnovnoj liniji nastanka vlaha Nenkovića koji su izrasli iz širih okvira vlaha Burmaza.

Krajslav Mrđenović

Rodonačelnikom Nenkovića može se smatrati vlah Burmaz, Krajslav Mrđenović, koji se pojavljuje u izvorima u drugoj polovini XIV stoljeća. Naime, krajem marta 1376. godine izvjesni Staver Gradetić, vlah iz katuna Krajslava Mrđenovića, vlaha Burmaza, obavezao se da će, po precizno ugovorenoj cijeni, prevesti so iz Dubrovnika u Goražde. Za Stavera se kao jemac javlja Bogdan Bogkitinić, vlah iz istoga katuna¹. Ovaj podatak, poznat kao prvi pokazatelj spomena Goražda u srednjem vijeku², poznat je bio i kao pokazatelj katuna, ali nije bio dalje kontekstualiziran, najviše, čini se, zbog

¹ "Stauer Gradettich vlacchus de catono Craisclaui Mergnenouich Burmas facit manifestum quod ipse obligat et promittit Iuanni Ogrea presenti et volenti portare tres salmas salis in Gorasde et ibidem consignare nomine dicti Iuanniis Breglie Bogoeuich vel Obradi Necoeuich pro salmis et precio yperperorum XII pro dictis tribus salmis salis. De quibus confessus fuit dictus Stauer habuisse a dicto Iuanno perperis X et perperis II habere debet a dicto Iuano in Ragusii quoniam veniet cum tribus salmis pellium quas portare debet de dicto loco ad ciuitate Ragusium ... Pro quibus tribus salmis pilaminis soluere ... perperos III+ [3,5] pro qualibet salma ... et debet esse qualibet salma dictis pellium ponderis librarum 400 ... Pro quo Staueri Bogdanus Bogchitinich de dicto catono se constituit plegium" (28. 3. 1376. g.), Državni arhiv u Dubrovniku (Dalje: DAD), *Diversa Cancellariae*, XXIV, 129.

² Kovačević 1961, 32; Kovačević-Kojić 1978, 44.

drugačijeg iščitavanja imena spomenutog katunara.³ To naročito dolazi do izražaja kada se ovaj katun još jednom spomene. Krajem novembra 1390. godine izvjesni Miloš Tulilović, vlah iz katona Krajslava, prodao je jednog magarca u Dubrovniku.⁴ To su jasni okviri jednog katuna, katuna Krajslava Mrdenovića, koji se izdvajao iz širih kontura vlaha Burmaza i koji je, pokazalo se kasnije, imao ime vlaha Nenkovića (Nenkovaca).

Nenko Krajsalić

U našem kontekstualiziranju vlaha Nenkovića Nenko Krajsalić predstavlja sina Krajslava Mrdenovića. Kao katunar se spominje od 1398. godine. Tada Ijuboje Sredanović iz njegovog katuna prodaje jednu kobilu za 15 perpera dubrovačkih dinara izvjesnom Bogdanu Radosaliću u Dubrovniku.⁵ Očito je da je u međuvremenu Nenko naslijedio svoga oca Krajslava u vodstvu katuna u periodu 1390-1398. godine.

U testamentu Radovca Tvrtkovića iz 1400. godine među nekoliko vlaha spomenut je Nenko Krajsalić i izvjesni Vladoje iz njegovog, Nenkovog katuna (*lo chaton Nenchou*).⁶ Novembra 1402. godine Bogeta Nenković, Milat Brajković, Radelja Lamičić i Budeč Petković, označeni kao vlasni iz katuna Nenka Krajsalića, obavezali su se dubrovačkim trgovcima, vlastelinu Marinu Crijeviću, te građanima Vladoju Dražojeviću i Hvalecu Petroviću, da će do Konjica prevesti njihovih 18 tovara tkanina i njih same uz određenu cijenu, za tovar 4 perpera, a za njihov prevoz po konju 3 perpera i 6 dubrovačkih dinara.⁷ Vlah Bogetu Nenkovića i Budeća Petkovića susretat ćemo i dalje u ovom radu.

³ Na navedenom mjestu pročitano je kao Hruslav Mergenović, tj. Crusclau, Коваченић 1963, 128. Kod Bogumila Hrabaka je zabilježen kao 'burmaski katun Hruslava Medenovića', odnosno 'Kruslav Mrdenović', Hrabak 1981, 187; Xpađar 1997, 145.

⁴ "Millos Tulillouich de catono Crayslauri facit manifestum quod ipse vendidit ad currum morre solito unum eius asinum salmerium cum una vega nigra per schenam Giucho Ducianich de Zoncheto presenti et ementi pro perperis sex" (28. 11. 1390. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXIX, 158v.

⁵ "Lyuboe Syridanouich de catono NENCHI Craysalich vendidit et tradidit unam equam bayam Bogdan Radosalich precio yperperorum quindecim ... ipso emptore Goyzin Daboeuich de Ombla dixit se cognoscere" (10. 12. 1398. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXII, 206v.

⁶ "Testamentum Radoueci Tuertchouich. MIIII^c, indictione VIII, die XXVI marci Ragusii ... Ancora dieme dar Nencho Craislauich grossos XII ... Ancora deme dar Pocracę et Pribislau del catuno de Surouichi perperi V. Ancora dieme dar Vladoic grossos XII in lo chaton Nenchou ... Ancora dieme dar Radoslau Surouich grossos III" (26. 3. 1400. g.), DAD, Testamenta Notariae, VIII, 153.

⁷ "Bogetta Nencouich, Millath Braichouich, Radepla Lamicich et Budez Petchouich vlachi chathoni NENCHI Craslaglich faciunt manifestum quod ipsi se conuenit cum ser Marino de Zriuea, Vladoye Draxoyeuich et Qualez Petrouich merchathoribus de Ragusio, hoc modo, videlicet, quod predicti vlachi promisserunt et se obligauerunt hinc ad octo dies conducere Ragusium equos bonos et sufficientis XVIII cum quibus portare debeant salmas dictionum merchatorum usque in Cognic saluas in terra in dicto loco Cognic ... dictis vlachis pro qualibet salma pannorum perperi quatuor et pro quolibet equo ad equitandum perperos III et grossos sex" (16. 11. 1402. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXIV, 178v.

Maja 1403. godine nailazimo na informaciju kojom se Nenko Krajsalić oslovljava i kao Vislović. Tada se obavezao prevesti 250 tovara olova iz Deževica u Dubrovnik.⁸ Ovaj slučaj pokazuje vezu katuna Nenka Krajsalića i njegovih pripadnika, u osnovi Burmaza, s vlasima iz katuna Gleđa Vislovića, budućih Gleđevića, koji su također iznikli iz širih kontura vlaha Burmaza.⁹

Bosansko-dubrovački rat na početku XV stoljeća donio je smetnju u prometu između Dubrovnika i zaleđa. Sa svim znacima normaliziranja stanja, pojedini vlasii i vlaške skupine izlazili su pred dubrovačku vladu sa zahtjevima za dozvolu nesmetanog prometovanja. Jednu takvu augusta 1403. godine dobili su i vlasii kralja Bosne, čiji katunar je bio Nenko Krajsalić.¹⁰ Podatak je izuzetno značajan s obzirom na to da govori o seniorima ovih vlaha.

Pokazatelj ugovora o prevozu 336 tovara soli iz Dubrovnika u Deževica, Podvisoki ili Dubrovnik (u Bosni) iz juna 1404. godine govori o Bogeti Nenkoviću i Milatu Brajkoviću, vlasima Krajsalićima.¹¹ Ovim podacima otvorili smo još jedan problematičan segment koji se javlja među vlasima Nenkovićima (koji se još uvijek tako ne zovu), a kojeg je stvorilo predvodništvo Nenka Krajsalića. Radi se o različitom nazivanju pripadnika istog katuna. Prema podacima o Bogeti Nenkoviću, spomenutom 1402. i sada 1404. godine, uočavamo da se radi o istoj osobi, kao vlahu iz katuna Nenka Krajsalića, koji se u posljednjem podatku navodi kao vlah Krajsalić, sada po prezimenu katunara. Augusta 1404. godine Bogeta Nenković, zajedno s Bogdanom Gleđevićem označen kao vlah Burmaz, obavezao se na prijevoz oko trideset tovara tkaniina i druge robe do Podvisokog.¹² Novembra 1405. godine, Bogeta Nenković,

⁸ "Nencho Craislaglich Vislouich facit manifestum quod ipse promittit et se obligat Radin Hilich procuratori Bogleslauri Bachiosochie [?] stipulanti vice et nomine dicti Bogleslauri et etiam dicto Bogleslauri abstenti ire quandocumque voluerit usque ad festum Passe Rosarum proxime venturis in Deseuiza et ibi caricare plumbum dicti Bogleslauri supra equis CCL dicti Nencho. Et cum ipso plumbo venire Ragusium et assignare dicto Radino dictum plumbum. Et hoc secundum iusto impedimento, cum hac tanquam condicione, videlicet, si dictus nencho non iuerit ad caricandum dictum plumbum ad terminum supradictum promittit et se obligat et omnia sua bona pro omni dampno expensum et interesse quod et quo eumerit dicto Bogleslauri. Renuntiando. Et de precio nauri dictus Nencho dixit esse bene in concordia cum dicto Bogleslauri et noluit de eo facere mencion. Renuntiando" (7. 5. 1403. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXIV, 217.

⁹ Uporedi: Kurtović 2007, 11-31.

¹⁰ "Prima pars est de dando fidem vlachorum regis Bosne cuius est caput Nenchus Craislaglich sicut data est aliter" (24. 8. 1403. g.), DAD, Reformationes, XXXII, 165v.

¹¹ "Bogetta Nencouich et Millath Braichouich vlachi Craislaglich faciunt manifestum habuisse et recepisse hic in Ragusio sesaginta salmas salis ponderis qualibet salma librarum CCCXXXVI. Quod sal promittunt et se obligauit insolidum et ad meliustenenentem per aptay renuntiando portare ad partes Bosne et ponere dictum sal in uno ex tribus locis in quo dixerunt Qualez Petrouich vel Radassinus Bachuichouich, videlicet in Desseuize vel sub Vissoch vel in Doboruonich promittens dictas salmas LX consignare in uno ex dictis locis predictus Qualez vel Radasino sub pena soluendi dicto Radino pro qualibet salma yperperos decem si fuerunt contrafactum renuntiando" (11. 6. 1404. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXV, 78v.

¹² "Bogdan Gliגיעuich et Bogetta Nenchouich vlachi de Bormaxi ... leuare de Ragusio salmas treginta vel circha pannorum et aliarum mercacionum et illas salmas caricare ... et

označen kao vlah Nenković, obavezao se dubrovačkim trgovcima da će na 25 konja prevesti njihovu robu od Drijeva do Konjica uz cijenu od tri perpera po tovaru.¹³ Iako za to nismo našli direktnu potvrdu do linije patronimika i istaknute uloge, čini se vjerovatnim da je navodeni Bogeta Nenković ustvari sin Nenka Krajsalića.

U novembru 1405. godine pratimo i druge pripadnike katuna Nenka Krajsalića. Radi se o braći Ljeposavu i Srđu Pripčiću koji su trebali svjedočiti za jednu kravu koja je bila ukradena, a za čiju krađu je bio optužen Borisav, sin Srđa Pripčića.¹⁴

Tokom 1407. godine u dva navrata su registrirani vlasii iz katuna Nenka Krajsalića. U prvoj prilici, aprila 1407. godine vlasii iz katuna Nenković, Gojslav Žezić i Crijep Pripković, obavezali su se prevesti sedam tovara robe do Podvisokog uz cijenu od 4 perpera i jedan dubrovački dinar po tovaru.¹⁵ Druge prilike, oktobra 1407. godine, vlasii iz Nenkovog katuna ugovaraju prevoz 12 tovara tkanina i druge robe do Likodre ili Ljupskova uz cijenu od 5 perpera po tovaru.¹⁶ Uz tada pomenutog vlaha iz katuna Nenka Krajsalića mogle bi se povezati još neke informacije iz 1404, 1420. i 1421. godine.¹⁷

illas portare recto tramite sub castro Vissochi" (9. 8. 1404. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXV, 95v.

¹³ "Bogetta Nenchouich vlah de cathono Nenchouich facit manifestum quod ipsi promisit et se obligat Radino Thollilouich, Radasino Nenchouich et Bogdano Radouanich mercatoribus de Ragusio ... cum equibus viginti quinque ... pro salmis caricandis in mercato Narenti et ponere illas in Cognic pro yperperis tribus pro quolibet salma" (2. 11. 1405. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXV, 235v

¹⁴ "Lieposlaus Pripicich vlahus chatoni Craysalich et Sergi Pripicich vlahus dicti catoni, fratres ... dicentes cum hoc sit, quod pro una vacha quam Crechxa Grubazeuich de Tersteno homo ser Gauze de Poča potebat Borissauo filio dicti Sergi predicti Cricchxa et Borissaus in presentia Raduth et Radouezi Guxich famulorum regius comuenerunt quod Sergi pater et Lieposlaus patrinus suprascripti Borisauo et ipso Borissaus in festo sancti Martini quod fuit here deberent esse in Ragusio ad respondendum ad ius dicto Chreccxa pro dicta vacha" (12. 11. 1405. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXV, 239v.

¹⁵ "Goislaus Xezich vlah de cathono de Nenchouich, Ziriep Pripchouich vlah de dicto cathono faciunt manifestum quod se obligant Radouino Millatchouich et Bogdano Radouanich ... septem equos seu caballos ... portare Sub Vissoch pro perperis quatuor et grossos I pro qualibet salma" (04. 04. 1407. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXVI, 164v.

¹⁶ "Osrisa Dobreceuich vlah de Nencho, Milloslauo Xozich ambo vlachi faciunt manifestum in solidum et ad meliustenedem Stipcho Paulouich et Dabisiuo Latiniza mercatoribus ... ad viazium portare ... equis salmas viginti unum pannorum et mercationum usque in Lichodra aut in Glupscouo ... pro yperperis quinque pro qualibet salma" (18. 10. 1407. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXVI, 242v.

¹⁷ "Osrisa Dobriçeuih vlah facit manifestum quod ipse promictit et se obligat dare et soluere Bochoye Radouanich Rade sorori sue et Millut Radouanich yperperos treginta in tribus terminus ... pro residio omnium rationum quos predicti vel aliquios eorum habuerit facere cum dicto Osrisa" (22. 12. 1404. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXV, 134; "Radouoy Rachouich ... supra Radoslauum, Pripcinum et Zochan fratres Branchouich et Odri-sam et Radiuoy Dobreceuich fratres, omnes Crassomirich de Tribigna. Eo quia his diebus propelapsis predicti in Tribigna sibi violenter abstulerunt boues duos et tres vaccas et animalia minuta quindecim et ipsum accusatorem percusserunt et verberauerunt et decapilauerunt" (21. 5. 1420. g.), Lamenta de foris, IV, 200; "Dabisiuus Latiniza ...

Februara 1413. godine Bogmil Korlad, vlah iz Nenkovog katuna, primio je pet volova, tri konja i trideset grla sitne stoke od Dabinje Radohnića i njegovih sinova iz Rijeke Dubrovačke na čuvanje uz polovinu proizvoda.¹⁸ Krajem 1416. godine Radonja Milojković, vlah iz katuna Nenka (Krajsalića) obavezao se na petogodišnju službu i učenje krznarskog zanata kod Vukašina Brajkovića.¹⁹ Jedna pljačka registrirana početkom 1417. desila se septembra 1416. godine u mjestu zvanom Červan (*Zeruan*) u naselju, očito, Nenka Krajsalića²⁰, kojeg bi trebalo tražiti u hercegovačkoj toponimiji.

Vidjeli smo da je više pokazatelja koji govore o raznovrsnom predstavljanju katuna Nenka Krajsalića. Taman kada bi se pomislilo da je smjena u predvodništvu u katunu već izvršena ili da je linija pripadnosti vlasima Burmazima isključena, u 1419. godini pratimo pokazatelj kojim se obje pretpostavke isključuju. Na samom kraju juna 1419. godine Nenka Krajsalić, nazvan katunarom vlaha Burmaza, kao i Obrad Borojević iz katuna vlaha Ugara, obavezao se na vjernost i vazalnost vojvodi Sandalju Hraniću Kosači. Uz Nenka Krajsalića se kao jemci, vjerovatno pripadnici njegovog katuna, pojavljuju: Brajko Sijakotić, Milobrad Vojčinić, Radivoj Budisalić, Radivoj

supra Zochanum, Radossauum et Pripcinum Crassomirich et homines eorum et Osrisa et Radiuoi fratres Dobreueich et Dobrouoy Mielchusouich et eius filium Radiç. Eo quia his diebus propelapsis predicti sibi violenter abstulerunt de Zuncheto capita animalium minorum CLXI de quibus sibi restituerunt CXL et vigintium retinuerunt. Et quod propter dictam captionem et detentionem animalium mortui sunt inter agnos et odos et lactabater LXV. Item totonderunt lanam dictorum animalium de quibus habuerunt ultra cartiena X. Et lac habuerunt de dictis animalibus diebus XV quibus tenuerunt illos. Item conqueritur supra infrascriptos qui tanquam proditores dederunt ipsa animalia dictis malefactoribus qui sunt isti, videlicet, Boxin Chiuuilouich de Zuncheto, Bogdan Vitich, Radoe Dragouolich, Stoissauus Metiglauch, Jurchus Bibesich, Vlachota Climcich, Bogdan homo ser Marini de Caboga" (18. 02. 1421. g.), Isto, 288.

¹⁸ "Bogmil Corlad vlah de cathono NENCHI confessus fuit habuisse et recepisse ad tenendum, pascendum et fideliter custodiendum ad voluntatem partium secundum consuetudinem contrate Dabigna Radochnich de Umbla et eis filiis capita treginta animalium minorum et capita quinque bouum et tres equos ad medietatem fructum et lactis ex ipsius animalibus" (26. 02. 1413.g.), DAD, Diversa Cancellariae, XXXIX, 223v.

¹⁹ "Radogna Miloyxhouich de katono NENKI locat se et opera sua ad standum cum Volchassino Braycouich pro quinque annos in mediate ... artem pillipparie" (28. 12. 1416. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XLI, 60.

²⁰ "Regoie et Obrad fratres filii Velchius coram strenuo milite domino Pasquale de Resti honor Rectoris Ragusii conqueruntur supra Borouaç et Deian fratres Bogdanouichi, Radognam Dobroieuch et Voynum fratrem eius, Gleguuum Radinouich, Dobri et Dobrilum Capicichi fratres et Miomanum Omazich et Milas frater eius. Eo quod supradicti acusati malo animo et intentione derobauerunt dictos fratres acusatores in loco vocato Zeruan in una villa NENCHI Crasich de anno proximo preterito et de mense septembris proxime elapsa. Quibus acusatoribus dicti acusati dicto loco et tempore abstulerunt res infrascriptas, videlicet, ... unam sellam fulcitam valoris yperperis VI ... unam cathenam ferream ab equo valoris yperperus unius ... Testes: Hreglian Radeschouich, Dobrossau Milosseuich et Pribetta Braticich} de Ragusio" (14. 01. 1417. g.), DAD, Liber maleficiorum, IV, 208v.

Bogdanić, Ivko Vladojević, Bratovac Radosalić, Radonja Pribilović, Radivoj Ružojević, Vlatko Baldovinović, Vekač Jurojević i Radelja Gorojević.²¹

Time se pojavnost Nenka Krajsalića ne završava. Jula 1424. godine Bogeta Nenković, vlah iz katuna Nenka Krajsalića, po našoj postavi njegov sin, obavezao se dubrovačkim trgovcima prevesti 34 tovara robe do Konjica i Vrapča po određenoj cijeni po tovaru.²² Uz jemstvo Velička Jurkovića i Pribinje Brajkovića, Budak Vlatković, vlah iz Nenkovog katuna, obavezao se na trogodišnju službu kod Nikše de Lono.²³ Augusta 1434. godine za pljačku izvršenu u Ljubinju bio je optužen Branko Baldovinović, čovjek Nenka Krajsalića.²⁴ Posljednje poznato spominjanje katuna Nenka Krajsalića je iz februara 1436. godine. Tada je spomenut kao njegov vlah Gojčin Branković iz Trebinja, koji je primio stoku na čuvanje od Ratka Pribilovića.²⁵

Prema poznatom, Nenka Krajsalića poslije 1436. godine ne spominju izvori u jasnom izrazu. Njegov sin Bogeta Nenković ne spominje se od 1424. godine. Ipak, jedan spomen iz 1443. godine, iako nije posve precizan, ubjed-

²¹ "Et similiter in omnibus et per omnia Nencho Craissaglich cathonarius de catono vocato Burmas pro se et domo sua se obligavit dicto magnifico voyuode Sandalio sicut se obligavit supradictus Obrad Boroeuich pro quo Nencho et domo et familia sua et quolibet ipsorum et pro omnibus et singulis supradictis attendendis et obseruandis. Braycho Siacotich, Milobrad Voicnich, Radiuoi Budisaglich, Radiuoi Bogdanich, Iucho Vlaoeueich, Bratouaç Radosaglich, Radogna Pribilouich, Radiuoi Ruzoeuich, Vlatcho Baldouinouich, Vechaç Iuroeueich, Radeгла Goroieueich se constituerunt plegios et principales solutores insolidum" (30. 06. 1419. g.), DAD, Diversa Notariae, XII, 337; Ковачевић-Кожрић 1973, 229-233.

²² "Bogheta Nenchouich vlahus super se et super omnia sua bona obligando promisit ser Federicho Raphaelis de Goze, Dobrie Veselchouich, Nixa Vochoeueich et Voynaç Vochoeueich mercatoribus Ragusii presentibus et stipulantibus dare et conducere ... equos triginta quatuor bonos et sufficientes pro salmis portandis et personas sufficientes pro ipsis equis et salmis ... et salmas mercanciarum ... portare usque Vrapaç saluas et illesas, et si dictus mercatoribus placuerint etiam usque Cogniç ... usque Vrapaç ... yperperos tres et dimidium ... usque Cogniç ... yperperorum quatuor pro qualibet salma" (12. 7. 1424. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XLII, 295v.

²³ "Budach Vlachouich vlahus de cathono Nenchi locavit se et opera sua ad standum cum Nixa de Lono presente et ipsum conducente pro annis tribus in mediate ... bonus et legalis famulus ... Pro quo Budacho et eis precibus et instantia Veliçcho Giurcouich et Pribigna Braicouich extiterint plegii" (06. 06. 1427. g.), DAD, Diversa Cancellariae, XLIV, 148v.

²⁴ "Pribissauus Goychouich homo ser Mathei de Saracha ... conqueriter supra Branchum Baldouinouich de hominem Nenchi Craysalich. Eo quia ipsum verbavit manibus et per vim sibi accepit unam clamidem de raxia, unam camisio, unam cortelixiam, unum ensem, unum par calligarum de raxia et biretum unum. Et hoc fuit die mercuri proxime preteriti in Liubigna" (10. 8. 1434. g.), DAD, Lamenta de foris, X, 241.

²⁵ "Goicin Branchouich de Tribigna vlahus de catuna Nenchi Craisalich confessus fuit habuisse et recepisse a Ratcho Pribilouich presenti et stipulanti equam unam, vacham unam cum vitella una anni unius et quinque capras cum quinque capretis et singula et que eis nascentus bene, fideliter et diligenter saluandum et egendum, gubernandum, custodiendum et pascendum" (13. 02. 1436. g.), DAD, Diversa Notariae, XX, 176v.

ljivo govori o osobi istog imena.²⁶ Na sličan način jedan vlah katunar, Miliša Nenković, spomenut 1438. godine, kao da predstavlja vezivno tkivo koje nam nedostaje u traženju nasljednika Nenka Krajsalića u funkciji katunara.²⁷ U svjetlu ovih kombinacija ostaje problemski osnov koji nije riješen, a koji predstavlja pitanje ko je naslijedio Nenka Krajsalića u vodstvu vlaha Nenkovića. U svakom slučaju, budući Nenkovići (Nenkovei) i nisu dobili svoje ime drugačije do po Nenku Krajsaliću.

Nenkovići

Na samom početku 1444. godine Radosav Medojević je podigao tužbu zbog pljačke njegove krave koja je bila na čuvanju kod Obrada Krajkovića u Lugu. Za pljačku su optuženi braća Brajan i Radonja Cvjetković iz Ivice, ljudi Nenkovića, te Radosav Jurenović iz Žakova.²⁸

Tokom 1446. i 1447. godine zabilježen je Grubač Bogetić vlah Nenković kao dužnik u poslovima s Dubrovčanima. Jula 1446. godine Cvjetko Gojsalić, Radoje Pribitković i vlah Nenković Grubač Bogetić zadužili su se kod dubrovačkog vlastelina Marina Gučetića na iznos od 700 perpera dubrovačkih dinara.²⁹ Juna 1447. godine isto društvo, prošireno Radeljom Rakojevićem, a u kojem je Grubač Bogetić označen kao '*vlach de Nencho*', zadužuje se kod dubrovačkih vlastelina Klimenta Gučetića na 625 perpera i Mihaela Poča na

²⁶ "Stiepanus Pribisalich de Xaton coram domino Rectore ser Zupano de Bona fecit lamentum supra Bogetam Nenchouich et Gliubisam Aladinouich fantum dicti Bogete et Pomen Squaracich et eius fratrem Braiulum, dicens quod ipsi per vim acceperunt sibi unum bouem in Cotesi supra tereno vaiuode Stiepani. [Testes:] Ratchus Miloseuich, Radiuoi eius frater" (06. 01. 1443. g.), DAD, Lamenta de foris, XVI, 92v.

²⁷ "Radossaus Iuancich homo voyuode Stipani de Mirillouich facit manifestum quod ipse Radossaus vendidit unum equum Dobrillo Osmercich de Canali hominem ser Jeronimi de Poza, quem equum vendidit in platea propter carrum pro perperis duodecim" (21. 12. 1436. g.), DAD, Diversa Cancellariae, L, 215v. Sa strane: "1438 die XXV aprilis ... Pribissau Radoychouich del catono Millisse Nenchouich petentis equum contrascriptum quem ducebat esse sed sibi restitui debere", Isto.

²⁸ "Radosauus Medoeuich coram domino Rectore ser Stephano de Zamagno fecit lamentum, dicens quod dedit unam vacham ad saluandum Obrad Craichouich et quod fuit sibi furtim arrepta" (22. 01. 1444. g.), DAD, Lamenta de foris, XVII, 169v. Ispod: "Die 7 februarii 1444. Milat Dobroseuigh de Luch de Tribigna promisit suprascripto Radosauo Medoeuigh presenti et acceptanti quod ipse Milat manifestaret et demonstrauit ipsi Radosauo malefactores suprascriptum furti super se et omnia sua bona renuntiando, quia si non demonstraret quod ipse Milat obligauit se soluere et satisfacere ipsi Radosauo pro sprascripto damno dicte vacc. Pro qua demonstratione et manifestacione dictorum malefactorum ipse Milat recepit a dicto radosauo yperperis tres pro integra solutione dicte sočbine renuntiando. Qui Milat dixit infrascriptos fuisse malefactores supradicti furti, videlicet, Radogna Cuietcouigh, Braianus eius frater de Iuiça homines [prazan prostor] de Nencouigh, Radosauus Giurenouigh de Sacouo", Isto.

²⁹ "Nos Cuietchus Goisalich, Radoe Pribitichouich et Grubaz Bogetich vlacchus Nenchouich confitemur quod super nos et omnia nostra bona obligamus nos dare et soluere ser Marino Vite de Goze yperperos septingentos" (16. 7. 1446. g.), DAD, Diversa Notariae, XXXI, 98.

121 perper dubrovačkih dinara.⁵⁰ Grubačevu prezime asocira vezu s ranije spominjanim Bogetom Nenkovićem.

Tokom juna 1447. godine spomenuti su Božidar, Vukota Klakor i Bratovac, vlasni Nenkovići, ljudi vojvode Stjepana Vukčića, koji su bili optuženi za pljačku izvršenu u mjestu zvanom Kotum Vukca Bogunovića (*in loco vocato Chotum de Vočač Bogunouich*).⁵¹

Decembra 1453. godine Dovolja, kćerka Radelje Bogosalića iz Nenkovaca, obavezala se na četvorogodišnju službu kod Dubrovčanina Matka Turčinovića.⁵² Juna 1454. godine za učešće u jednoj pljački bili su optuženi, između ostalih, i Radohna Radosalić zvani Žezić i Viganj Brajanović '*de Nenchouich*'.⁵³

Februara 1460. godine optužen je Bogun Bogetić '*de catono de Nencouaz iurisdictionis herceg*' zbog otuđivanja jednog konja.⁵⁴ U radnoj postavci Bogun Bogetić bi linijom patronimika mogao biti sin Bogete Nenkovića. Ta postavka naročito dolazi do izražaja kada se poveže s još dva pokazatelja, o Bogunu Bogetiću, vlahu iz katuna Stjepana Bogetića (1453), i istoimenoj

⁵⁰ "Nos Cuietchus Goysalich et Radeglia Rachocuich et Radoe Pribitchouich Ragusin et Grubaz Bogetich vlah de Nencho confitemur quod super nos et omnia nostra bona obligamus nos dare et soluere ser Clementi Vite de Goze yperperos sexcentos viginti quinque usque ad unum mensem proxime futuris ... Et similiter dare et soluere ser Michaeli Ni. de Poza yperperos centum viginti unum" (07. 6. 1447. g.), DAD, Debita Notariae, XXIII, 58.

⁵¹ "Sriedanus Braianouich coram domino Rectore ser Michaeli de Bucignolo fecit lamentum supra Bosidar suram Vuchotam Clachor et Bratouaç vlahos Nenchouzi homines voiuode Stiepani, dicens quod dum dictus Sriedanus dedisset in credentiam Radoe Braichouich et Radach Turdissalich mercatoribus usque ad summam yperperorum ducentorum vel circha, dum dicti mercatores irent in Bossinam quoniam fuerunt in loco vocato Chotum de Vočač Bogunouich superuenerunt suprascripti vlachi et ceperunt omnes merchantias suprascriptis merchatoribus et ultra ipsos interfeceretur. Unde cum sit quod dictus Sriedanus non possit consequi libitum suum supra dictos merchatores, quia mortui sunt ipse protestatur et petit sibi de remedio opportuno prouideri contra suprascriptos malefactores" (19. 6. 1447. g.), DAD, Lamenta de foris, XXI, 95.

⁵² "Matchus Turcinouich conduxit et acordauit Douogliam filiam Radeglie Bogossalich de Nenchouazi ... pro annis quatuor ... promictens dicta Douoglia toto dicto tempore stare et habitare cum dicto Matcho" (7. 12. 1453. g.), DAD, Diversa Notariae, XXXVIII, 170.

⁵³ "Milliza condam Radassina coram domino Rectore ser Zupano de Bona fecit lamentum supra Gliubissauam filiam Radouani Stoisalich de murlachis de Vlachouich eius famulam, dicens quod ab ipsa aufugit et asportauit sibi inter linteamine fazolies, mantillia, toualeas et alia drapaninta de lino, calligas et manichas ad valorem yperperis XXX. Postea venit Nicolaus filius dicte Milize et conquestus est supra Radouanum Radognich dictum Cossier de Gliubigne, Radochnam Radossalich dictum Xezich et Viganj Braianouich de Nenchouich, dicens quod ipsi abduxerunt suprascriptam Gliubissauam" (26. 6. 1454. g.), DAD, Lamenta de foris, XXVI, 276.

⁵⁴ "Radossauus Nenoeuich coram domino Rectore ser Johanne And. Mart. de Volço lamentatur contra Bogunum Bogetich de catono de Nencouaz iurisdictionis herceg, dicens quod dum haberent inter se societatem et emissent quosdam equos inter alia qui Bogunus aufugit et secum duxit equos" (25. 02. 1460. g.), DAD, Lamenta de foris, XXXIV, 18v.

osobi spomenutoj da je iz Ljubinja (1463).³⁵ Onda bi Stjepan Bogetić bio katarar Nenkovića... Ipak, to su okviri bez dovoljno pratećih potvrda. Ovdje su spomenuti u poticaju potrage s obzirom na to da se vlasni Nenkovići i dalje javljaju, ali se ime njihovih predvodnika ne pojavljuje jasnim.

Jula 1461. godine registrirana je tužba od strane Stjepka Radojevića zbog pljačke jednog ovna, a izvršene *'ad Stiničam super teritorio dicti herceg'*. Aprila 1465. godine zabilježen je Dragiša Radeljić *'de vlachis Nencouci jurisdictionis comitis Vladissau'* kao osumnjičeni. Njih dvojica formiraju porotu koja treba da razriješi navedeni slučaj. Od strane vlaha Nenkovića u porotu su imenovani Radivoj Milišić i Viganj Milatović (*ambo de Nencouci vlachis*).³⁶ I prije toga, aprila 1462. godine Dragiša Radeljić iz katuna Nenkovića bio je optužen za pljačku koju je izvršio zajedno s nekim vlasima Vragovićima.³⁷

Sedamdesetih godina XV stoljeća, prema poslovnoj knjizi Dubrovčanka Dživana Pripčinovića, vlasima Nenkovićima se pripisuju dva katuna, katuni braće Miliše i Radiča Bogišića (1476-1477).³⁸ Radič Bogišić, vlah Nenkovac (*'de Nencovci'*) spominje se 1478. godine u jednoj tužbi kao jemač.³⁹

³⁵ "Milouan Radueuich coram domino Rectore ser Johanne de Volzo [trebalo bi: *Menze*] fecit lamentum supra Bogun Bogetich de catun Stiepani Bogetich, dicens quod per vim sibi accepit sex pecudes et in contatis yperperos duos" (10. 11. 1453. g.), Lam. de foris, XXV, 165v; "Ego Bogun Bogetich de Gliubigne confiteor quod super me et omnia mea bona obligo me dare et soluere Giuo Masarachieuich ducatos auri vigintitres cum dimidio" (11. 8. 1463. g.), DAD, Debita Notariae, XXXVI, 10v.

³⁶ "Stiephus Radoeuich perlabuchus coram domino iudicibus de criminalis quorum caput extitit ser Petrus de Poča lamentum fecit, dicens quod cum ipse duceret aliqua animalia ex teritorio herceg et esset ad Stiničam super teritorio dicti herceg furatus fuerunt sibi dicto Stiepcho unum castronum" (16. 07. 1461. g.), DAD, Lamenta de foris, XXXV, 8. Ispod: "Die VIII aprilis 1465 Dragissa Radeglich de vlachis Nencouci jurisdictionis comitis Vladissau inculpati de furto suprascripto ex una parte et Stiephus Radoeuich perlabuchus dampnificatus ex altera parte coram domino Rectore ser Vladissauo de Goče conuenerunt se ad inuicem de suprascripto furto in hunc modum, videlicet, quod inter eos de dicto furto debeat fieri porota secundum consuetudinem. In qua porota dictus Stiephus nominauit pro porotnicis quinque viros cum quibus quinque viris ipse Dragissa interueniat sextus ... quinque viri sunt nomine hii, videlicet. Radiuoius Millissich, Vigagn Millatouich ambo de Nencouci vlachis, Vochichius Dobrillouich et Pocrayaç Miglienouich de Bobani vlachis et Radaç Rateouich de Xurouichy vlachis ... plegii extiterunt et fideuisserrunt pro dicto Dragissa ... Radogna Grubaceuich et Vocazius Cechernichii de Ugarci dohanerii ad Ledenice comitis Vladissau", Isto.

³⁷ "Stiephus Radoeuich et Radoe Stiepcouich eius filius coram domini iudicibus de criminalis quorum caput fuit dominus Jacobus de Gondola lamentum detulit contra Radicium Rachoeuich, Obradum Rachocouich et contra duos filios dicti Obradi quos nomina ignorat de catono vlachorum Vragouich et contra Dragissam Radeglich de catono vlachorum Nencouci sic dicti, dicentes quod predicti querelantes quod prenominati vlachi ad flumine in Tribigne ipsos derobarunt violenter et eis acceperunt in contatis de grossis yperperos treginta et grossis sex et brachia viginti de panno di 50 et centum et triginta brachia tele, unam libram sirici et unum ensem" (05. 4. 1462. g.), DAD, Lamenta de foris, XXXV, 260v.

³⁸ Храбар 1956, 32; Томич 2004, 100-102.

³⁹ "Radicius Bogissich de Nencovci et Radoe Vochcich et Criesoe Clapcich se constituerunt plegios ad melius tenendum pro dicto Radicio Hotcovich" (22. 6. 1478. g.), Неделькович 1978, 129.

Smještaj Nenkovića

Teško je znati gdje je smješteno naselje Nenka Krajsalića koje je nazvano Červan (*Zervan*), a u kom se desila pljačka registrirana 1417. godine.⁴⁰ Prema informaciji iz 1436. vlasi Nenkovići su bili na području Trebinja.⁴¹ Narodna tradicija povezuje Nenkovce za naselje Ivica u ljubinskom kraju.⁴² S naseljem Ivica zaista i jesu povezani vlasi Nenkovići kako to pokazuje informacija iz 1444. godine kada su spomenuta braća Brajan i Radonja Cvjetković iz Ivice kao ljudi Nenkovića.⁴³ Ivica je smještena jugoistočno od Ljubinja, istočno od naselja Kruševica i sjeverno od naselja Žabica. To se poklapa i sa činjenicom da se šira oblast naslanja na trebinjsko područje.

Seniori vlaha Nenkovića

Ispratili smo primjer iz augusta 1403. godine kojim se katun Nenka Krajsalića podrazumijeva u vazalnom položaju prema bosanskom kralju.⁴⁴ Prema čuvenom davanju obaveze na vjernost iz 1419. godine, Nenko Krajsalić je tada postao vazal vojvode Sandalja Hranića Kosače.⁴⁵ Informacije iz 1447. i 1460. godine govore o vlasima Nenkovicima (Nenkovićima) kao vazalima vojvode Stjepana Vukčića Kosače.⁴⁶ Uz hercega Stjepana oni se prate i kao vazali njegovog sina kneza Vladislava Kosače.⁴⁷

* * *

U dosadašnjim razmatranjima linija vlaha Nenkovića (Nenkovaca) imala je svoju poznatiju liniju u sedamdesetim godinama XV stoljeća. Specifično kretanje imenovanja ovih vlaha krajem XIV i početkom XV stoljeća otežavalo je njihovo prepoznavanje. Delegirana linija njihovog razvoja započinje 1376. godine s katunarom Krajslavom Mrdenovićem i konstatacijom da se razvijaju iz krila vlaha Burmaza. Glavna karika u razvoju Nenkovića je njegov sin Nenko Krajsalić (1398-1436), katunar koji Nenkovićima daje ime. Otvorena je potraga za katunarom Nenkovića u daljem periodu. To bi mogao biti Miliša Nenković (1438). Nenkovići su živjeli u Ivici, naselju smještenom

⁴⁰ "In loco vocato Zervan in una villa Nenchi Crasich" (14. 01. 1417. g.), DAD, Liber malefactorum, IV, 208v.

⁴¹ "Goicin Branchouich de Tribigna vlachus de catuna Nenchi Craisalich" (13. 02. 1436. g.), DAD, Diversa Notariae, XX, 176v.

⁴² Храбак 1956, 32; Тошић 2004, 102. Današnja Gornja i Donja Ivica, Karta JNA, 1:50 000, Trebinje 1 (625/1).

⁴³ "Die 7 februarii 1444. Milat Dobroseuigh de Luch de Tribigna ... dixit infrascriptos fuisse malefactores supradicti furti, videlicet, Radogna Cuietcouigh, Braianus eius frater de Iuiça homines [prazan prostor] de Nencouigh, Radosauus Giurenouigh de Sacouo", DAD, Lamenta de foris, XVII, 169v.

⁴⁴ (24. 8. 1403. g.), DAD, Reformationes, XXXII, 165v.

⁴⁵ (30. 6. 1419. g.), DAD, Diversa Notariae, XII, 337; Ковачевић-Кojiћ 1973, 229-233.

⁴⁶ (19. 6. 1447. g.), DAD, Lamenta de foris, XXI, 95; (25. 02. 1460. g.), Isto, XXXIV, 18v.

⁴⁷ (16. 7. 1461. g.), DAD, Lamenta de foris, XXXV, 8; (05. 04. 1462. g.), Isto, 260v.

jugoistočno od Ljubinja. U početku su vazali bosanskog kralja, a od 1419. godine su vazali Kosača.

Summary

Nenkovići Vlachs

Nenkovići Vlachs lived in Ivica village located southeast of Ljubinje Hercegovina. Initially, they were vassals of the Bosnian king, and in the 1419th the vassals of Duke Sandalj Hranić and his nephew Duke Stephen Vukčić, nobles from the Kosača family. Nenkovići Vlachs arise branching from katun of vlach Burmaz. Archival sources recorded one century of their existence since the end of 14th until the end of 15th. They were dealing with the usual activities: transporting goods from Dubrovnik in the interior of Bosnia, selling livestock, participating in trade credit and road robbery of Dubrovnik merchants. Known developmental line starts 1376th with Katunar Krajslav Mrdenović. The main link in their further existence is his son Nenko Krajsalić (1398-1436), Katunar who provided a name Nenkovići. His successor was Miliša Nenković (1438). In the seventies of 15th century Katuni Miliša brothers and Radič Bogišić belonged to Nenkovići Vlachs.

Literatura

- Храбак, Б.* 1955, О херцеговачким влашким катунима према пословној књизи Дубровчанина Цивана Пригчиновића, Гласник Земалског музеја 11 (Историја и етнографија), Сарајево 1956, 29-39.
- Храбак, Б.* 1981, Razgranavanje katuna i stvaranje grupe katuna, odnosno plemena u nekadašnjoj Hercegovini (XIII-XV vek), "Предмет и метод изучавања патријархалних заједница у Југославији", (Радови са научног скупа, Титоград 23. и 24. новембра 1978. године), Титоград, Научни скупови 7, Одјелјење друштвених наука 3, Црногорска академија наука и уметности, Титоград 1981, 181-201.
- Храбак, Б.* 1997, Челници сточарских заједница у источној Херцеговини у XIII -- XV веку, Београд, Зборник за историју Босне и Херцеговине 2, Српска академија наука и уметности, Београд 1997, 139-172.
- Ковачевић, Д.* 1961, Trgovina u srednjovjekovnoj Bosni, Naučno društvo Bosne i Hercegovine, Djela XVIII, Odjeljenje istorijsko-filoloških nauka, Sarajevo 1961.
- Ковачевић, Д.* 1963, Средњовјековни катун по дубровачким изворима, "Симпозијум о средњовјековном катуну", Научно друштво Босне и Хер-

- цеговине, Посебна издања 2, Одјелење историјско-филолошких наука 1, Сарајево 1963, 121-140.
- Ковачевић-Кожућ, Д.* 1973, Обавезе на вјерност двојнице катунара војводи Сандаљу Хранићу, Годшњак Друштва историчара Босне и Херцеговине 19 (1970-1971), Сарајево 1973, 229-233.
- Ковачевић-Кожућ, Д.* 1978, Градска насеља средњовјековне босанске државе, Веселин Маслепа, Сарајево 1978.
- Куртовић, Е.* 2007, Prilog historiji vlaha Gledevića, Prilozi Instituta za istoriju 36, Sarajevo 2007, 11-31.
- Недељковић, Б.* 1978, Меповита порота. Дубровачка документа XIV и XV века о пограничној пороти, Miscellanea XVII/6, Београд 1978, 7-180.
- Тошић, Ђ.* 2004, Прилог проучавању Доњих влаха у источној Херцеговини, Зборник за историју Босне и Херцеговине 4, Београд 2004, 81-132.